

דַּרְשֵׁתִי קַרְבַּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש חול המועד סוכות, תשפ"ו

אני בעל הבית פה!

איזה גוי אחד אנטישמי נכנס לאיזה מסעדה. הוא מסתכל, רואה מלא גויים יושבים אוכלים, בתוך כל הגויים רואה שם איזה יהודי אחד. אומר הגוי לעצמו: "אני חייב לעצבן את היהודי הזה".

"כבוד המלצר בוא. תגיד לי כמה עולה פה הבשר הכי יקר שיש?" אומר: "תשמע, יש בשר כזה כזה". "על חשבונתי תחלק פה לכולם חוץ מהיהודי הזה. היהודי הזה אתה לא נותן לו".

טוב, המלצר מחלק לכולם את הבשר, וליהודי לא מחלק. והגוי רואה שהיהודי הזה מחייך. אומר: "אה, לא הספיק לו, לא הספיק לו. תגיד לי כמה עולה כוס של וודקה משהו טוב? אני רוצה את הכי יקר שיש". אומר: "200 שקל". אומר לו: "תחלק פה לכולם חוץ מהיהודי הזה".

הוא מחלק לכולם, היהודי הזה לא מקבל, והוא רואה את היהודי הזה מבסוט, שמח. אומר: "תשמע, לא מספיק ליהודי הזה, אני חייב לגמור אותו". אומר: "תשמע, מה יש לך פה בקינוח שאתה נותן פה בקינוח? אבל משהו גדול, מה יש ככה?" "תחלק פה לכולם חוץ מהיהודי הזה". והיהודי הזה רואה אותו ממשיך לחייך.

טוב, הגוי ניגש ליהודי: "תגיד לי מה אתה ממשיך לחייך?" אומר לו היהודי: "לא אשקר לך, אני פה בעל הבית על המקום".

אותו גוי, מה חשב? איך אני יכול לעצבן את היהודי הזה? בסוף התברר שזו השמחה שהוא עשה לו.

עכשיו תראה, הסיפור הזה אם הוא אמיתי לא אמיתי, אני לא יודע. אבל בשבילנו הוא אמיתי.

הרבה אנשים בסוכה רוצים לעצבן אותך. כל המזלגות מביאים, רק לך לא הביאו מזלג. איזה עצבים זה. הכל מסודר, רק מה שאני אוהב לשתות אין. ותשמע, ואיזה חום, והזבובים, והיתושים, מה אני אגיד לך?

ככל שמעצבנים אותך יותר, סימן שאתה יותר בעל הבית על המקום. ככל שאף אחד לא מעצבן אותך, אתה לא חשוב. מזה שתראה שמעצבנים אותך, שעושים לך צרות ובעיות, תדע – אתה הופך להיות בעל הבית.

סיפור האברך ואתרוג טבל

סיפור אברך לפני ארבע שנים: "כל שנה אני והחברותא שלי מתרוצצים לכל מיני רבנים – האתרוג הזה טוב או לא טוב? כשר, מהודר, מה הוא, חצי מהודר? למה אנחנו בעצמנו לא נהיה מורי צדק? מה אנחנו צריכים להסתובב? שאנשים יבואו אלינו!".

"מתחילת חודש אלול התחלנו ללמוד הלכות ארבעת המינים אני והחברותא, כל היום לומדים. בודקים, חוקרים, כל דבר. אחרי שכבר סיכמנו את הכל, החלטנו ללכת לשלב של הביצוע, לפרדס לראות אתרוגים. ואחר כך נעבור נראה הדסים, נראה לולבים. לימוד יותר מעשי".

"באמת נסענו לפרדס, ראינו עשרות אתרוגים. עברנו אתרוג אתרוג, ראינו באמת כמו בהלכה – זה המהודר, זה שיא ההידור, הכל ראינו. אחרי שסיימנו, שאלנו את בעל הבית: 'אפשר לקחת כמה אתרוגים לקנות?' אומר: 'כן, קנו'. כמה אתרוגים קנינו ממנו. הלכנו, אתרוגים הידור שבהידור".

"הגיע ערב סוכות, לילה הראשונה, גמרנו לאכול את הכזית של המוציא של הלילה הראשונה. גמרנו לאכול, אני כבר בכיוון לישון. פתאום נזכרת: 'וואי וואי! לא הפרשנו תרומות ומעשרות על האתרוג! זה טבל ודאי, לא ספק!'

"נו, מה אני עושה עכשיו? אני לא יודע מה, אני מחר אסתדר עם מישהו אחר. אבל החברותא שלי גר בפתח תקווה, אני גר בבני ברק. מחר הוא ינענע והוא יחשוב שהוא מנענע באתרוג הכי מהודר שיש, והאתרוג הזה פסול לכתחילה! מה אני אעשה?"

"אמרתי: 'אין ברירה, אני חייב ללכת אליו להודיע לו שהאתרוג שלו פסול'. טוב, אני מתארגן, אחד עשרה בלילה אני יוצא לפתח תקווה. לקח לי כמעט שעתיים. אני מגיע לפתח תקווה, איתרתי את הבית שלו, דופק לו בדלת של הסוכה, עד שהוא פתח. אמרתי לו: 'אני רוצה להגיד לך –

האתרוג שלך פסול לכתחילה'. אמר לי: 'מה?' אמרתי לו: 'טבל, שכחנו לעשות תרומות ומעשרות על האתרוג. פסול לכתחילה'".

"אמר לי החברותא: 'תודה רבה, אתה רוצה להגיד לי שבאת בשבילי?' אמרתי לו: 'כן, בשבילך'. היה לו קשה להאמין, אמרתי לו: 'כן, מה אני יכול לעשות? מה אתה רוצה? שמחר אתה תברך ברכה לבטלה? תחשוב שיש לך אתרוג? ובאמת אין לך אתרוג!'

"בחזור, אני עובר דרך פתח תקווה, הולך. פתאום מישהו צועק לי: 'רבי יהודי!' [היה כבר שתיים בלילה]. 'בוא, תעשה טובה! אבא שלי במצב של גסיסה, הוא נמצא פה בבילינסון. אני לבד, לא יודע מה עושים. תעשה טובה, תבוא איתי'".

"אני מרגיש גמור, אני לא יודע מה עושים עכשיו. אמרתי לו: 'אני גמור'. הוא אמר: 'תשמע, גם אבא שלי גמור, תעשה טובה אם אתה יכול לבוא'. אמרתי: 'מה אני יכול לעשות?' יאללה אני אבוא, יהודי בצער פה".

"באנו, מצב של גסיסה. רציתי לומר איתו וידוי, אבל חשבתי – יום טוב עכשיו, מותר להגיד וידוי? אסור, בכל אופן אמרנו כל מה שידעתי להגיד, או מה שדמיינתי שצריך להגיד. עברה שעה ונפטר אבא שלי".

"הבן ביקש: 'תעשה טובה, אתה יכול להישאר איתי פה? עד שיקחו אותי לקירור זה שעתיים לוקח. מה אני אעשה פה שעתיים? אני מאתמול ער, מה אני אעשה פה שעתיים?' אבל הבן ביקש: 'תעשה טובה אל תשאר אותי פה לבד. אני לא יודע מה עושים פה'".

"לא הייתה ברירה, נשארתי, אחרי שעתיים הגיעו, לקחו אותנו באלונקה, הורידו אותנו לחדר הקירור. כשסיימנו, היהודי לחץ יד לי יד ואמר: 'תודה רבה שנשארתי איתי. תגיד לי, איך הגעת לפתח תקווה? איפה אתה גר?' אמרתי: 'אני גר בבני ברק'. 'אז איך הגעת לפתח תקווה?'"

"סיפרתי לו: 'שהלכתי במיוחד לחברותא שלי כדי להגיד לו שהאתרוג טבל' אמר לי היהודי: 'מה? אתה רציני או שאתה צוחק איתי?' אמרתי לו: 'אני רציני'".

"אומר לי הבן אדם: 'אתה כל כך מקפיד על תרומות ומעשרות? שאתה מוכן בערב חג ללכת שעתיים, לחזור שעתיים, בשביל תרומות ומעשרות? תשמע, אני אחראי על הפיקוח אצל הרב אפרתי על כל התרומות ומעשרות. אנחנו מחפשים איזה אברך שיעבוד עבודה של לילה, מארבע לפנות בוקר עד שש בבוקר, שעתיים ביום. המשכורת 6,000 שקל. יבוא אוטו יקח אותך עד המקום, יחזיר אותך הביתה. שעתיים כל יום בלילה. אם אתה כזה בן אדם, אני רוצה בעזרת השם סוף החג לסגור איתך חוזה'".

אומר האברך: "ברוך השם עברו ארבע שנים, ובזכות המסירות נפש שמסרתי בשביל להודיע לאברך, ברוך השם יש לי את המשכורת הגבוהה שלי, וגם לא גורם שום ביטול תורה מהכולל".

"זה כשהיה נראה לי באותו רגע שזה הפסד – מה אני עכשיו אלך לפתח תקווה? שעתיים, שעתיים בחזור? בחג? ואתה לא יודע שדווקא איפה שכולם מפריעים לך, שמה אתה בעל הבית על המקום".

סיפור האחים התאומים – ההידור שמאחד

סיפור איזה יהודי אחד: "בגיל עשרים ושתיים סיימתי את השואה כבן אדם בודד בעולם. לא נשאר זכר מהמשפחה שלי. לא אבא, לא אמא, לא אחים, לא אחיות. אני, קוראים לי יצחק".

"ואני אמרתי לעצמי: די כל היום לחשוב על העבר. זהו, העבר מת. פותחים דף חדש בחיים. הכרתי איזה אישה טובה, התחתנתי. כל ילד שנולד קראתי לו על שם המשפחה שלי – על שם אבא שלי, אמא שלי, אחותי הגדולה, האחים שלי. על כולם קראתי. חוץ מאחי התאום שלא קראתי על שמו".

"אחי התאום קראו לו יעקב. לא יכולתי לקרוא על שמו. כל הזמן הייתי אומר לו – יעקב, כאילו הוא שומע אותי – ככה חשבתי: 'יעקב, אני לא יכול לקרוא על שמך כי אני ואתה תאומים, אוהבים בלב ונפש. אם אני קורא על שמך, זה כאילו לקרוא על שמי. תמחל לי יעקב, על שמך אני לא יכול לקרוא'. וזהו 24 שנה ככה עברו".

"ברוך השם, אני כבר בזמן שמחתנים ילדים. העבודה שלי היא לא הרבה

באיזה מצווה, עשיתי איזה משהו טוב". אתה חושב שזה נאבד. בסדר, זה נחמד היה ונעלם. תדע, כל המצוות שאתה עושה כל ההידורים – זה נשאר לנצח! גם אם לא רואים את זה באותו רגע, בורא עולם מגלגל את העולם, מראה לך שמה שאתה מתחזק זה לא נאבד לעולם.

כל חיזוק שבן אדם מתחזק, כל איזה הידור שבן אדם עושה, גם שנראה לו: "בסדר, זה לא רציני, אף אחד לא עושה את זה" – אתה לא יודע מה קורה אחרי 26 שנה, איזה השלכות יש להידור שעשית.

הרב שך והנסיגות של האבות

הרב שך – אין לנו הבנה מי זה הרב שך. זה יהודי שעבר הרבה הרבה בחיים שלו. ואחר כך גם הוא באמת זכה מה שזכה, מה שאף אחד לא זכה. בגלל שהוא עבר ניסיונות שאי אפשר לתאר.

הגמרא במסכת סנהדרין אומרת: שדוד המלך שאל את בורא עולם: "כתוב 'אלוקי אברהם יצחק ויעקב', למה לא מוסיפים גם 'אלוקי דוד'?" מה אמר לו בורא עולם? "את האבות הקדושים ניסיתי אותם. אותך לא ניסיתי".

לא ניסה אותך! 28 שנה זרוק ביערות שיאכלו אותו! כל המשפחה אומרים שהוא ממזר והוא ממשיך דבוק באלוקי עד הסוף! גם ששמו אותו למלך: "אלוקים לא גבה ליבי". הוא אומר את זה לאלוקים 'לא גבה ליבי', לא רמו עיניי". אחר כך שאל רודף אחריו, חמיו רודף אחריו להרוג אותו. אחר כך הבן שלו הולך לחסל אותו. ומה בורא עולם אמר לו? "עוד לא ניסיתי אותך!" אז מה זה הניסיונות של האבות הקדושים? אין לנו הבנה.

ולכן הם מגיעים לאושפיזין. בפסח אין אושפיזין. אל תתבלבל. בפסח אתה צובע את הבית, אתה עושה קרמיקה חדשה, איזה ברזים יפים, איזה דברים. משהו משהו. אף אחד לא מגיע אליך חוץ ממס הכנסה.

אבל בחג סוכות איפה אתה נמצא? באיזה צריך! אל תשאל, גשם יורד עליך, איזה בלאגן, כמה זבובים יתושים, הכל על הפנים. ושמה מי מגיעים? שמה כל אלו שעברו בחיים שלהם ניסיונות.

יוסף הצדיק, הבן החכם, נכון אומרים הבן זקונים של אבא. הכי מתוק שיש, הכי מתוק, הכי חמוד. איפה זרקו אותו? למצרים, בתוך הבור, 12 שנים! עכשיו שיש שבויים שנתיים, אנחנו כבר קורסים אצלנו פה. 12 שנים בתוך בור, חושך מוות, אין כלום! השם ירחם עליו. הוא עבר בחיים ניסיונות – הוא יגיע אליך לסוכה. איפה שיש לך ניסיונות, שמה נמצאים האושפיזין.

הרב שך אמר: "אני מוכן לתת את כל החיים שלי על הרגע הזה". זה היה רגע אחד בחיים – הוא סיפר על קבוצה של בחורי ישיבות שתפסו אותם והכניסו אותם למשרפות. ואז אחד מהבחורים אומר אחד לשני: "וואי, היום יום שמחת תורה! ספר תורה אין לנו, גם חומש אין לנו, אפילו סידור אין לנו. אבל יש לנו את בורא עולם! בוא נשלב ידיים, בוא נרקוד עם בורא עולם!" והם עשו ריקוד, ומתוך הריקוד הזה ירו בהם והרגו אותם.

אומר הרב שך: "מוכן לתת את כל החיים שלי לזכות להגיע לכזה רגע. לרקוד עם הקדוש ברוך הוא רגע לפני המוות".

יש בחיים שלנו הרבה זמנים. אבל יש זמנים שברגעים האלו מקופל שמה מאה שנה. מאה שנה של עלייה. יש רגעים בחיים שאתה לא יודע כמה אתה יכול לזכות ברגע אחד.

בחג סוכות, כל אחד יראה כמה הוא עוד יכול לשאוב עוד זכויות מהחג הזה. ככל שתרגיש שיש ניסיונות, ככל שתרגיש שיש קשיים, ככל שאתה תרגיש שאתה מצטער – תדע שמה אתה נפטר מכל הצער הזה דרך הסוכה. דרך הסוכה תדע – שמה האושפיזין, שם אתה תראה את כל הישועות, שם אתה נקרא בעל הבית. ומכל הידור בהידור, אתה לא יודע איפה ההידור הזה פוגש אותך אחרי כמה שנים.

ותדע שיש רגעים בחיים שמקופל שם מאה שנה של עלייה.

זכה אותנו השם שחג הסוכות ישפיע עלינו שפע של הצלחה, של ישועות, של שמחה, של ברכות, שכל משאלות ליבנו יתגשמו כולן לטובה. ואחר כך בעזרת השם יהיה שמחת תורה שנשמח בתורה ושהתורה בעזרת השם גם תשמח בנו. אמן ואמן.

זמן, שלושה חודשים בשנה אני עוזב את הבית. אני גר בשוויץ, והעבודה שלי באיטליה".

"ואני הולך לעבוד מחודש אייר סיוון עד בערך ראש השנה כיפורים. שם אני עובד במטע של אתרוגים, אני מומחה באתרוגים. אני קוטף, ממיין, מסדר אותם בצורה מאוד מאוד טובה. ובסוף אני מקבל מבעל הבית מעטפה שמנה מאוד, פלוס שני אתרוגים מאוד מהודרים. אתרוג אחד אני לוקח לעצמי, ועוד אתרוג לרב העיר אצלנו. ככה אני כל שנה אני עושה. ומהמשכורת הזאת שאני עובד, אני חי מהחגים עד אייר הבא".

"שנה אחת אני מתארגן, קיבלתי את המעטפה. אני נוסע לתחנת רכבת, מגיע התור שלי. אני אומר לפקידה: 'אני צריך רכבת לשוויץ'. היא אומרת לי את המחיר של הכרטיס. אני מכניס את היד להוציא את המעטפה – אין מעטפה!"

"אני אומר לעצמי: 'מה פתאום אין מעטפה? אני הקפדתי להחביא את המעטפה בתוך כיס שלא יגנבו לי את זה. יכול להיות שנפלה? לא יכול להיות! ואני מנסה לחשוב, חיפשתי במזודה – אין. הלך הכסף".

"נו מה אני אעשה עכשיו? זה שכסף הלך, הלך הכסף. עכשיו איך אני מגיע לבית, וגם אשתי עכשיו לא יודעת כלום מה קורה. אמרתי לעצמי: אני אלך לדואר, לפחות לשלוח לאשתי מברק, שהיא תדע שאני חי. אין טלפונים, אין כלום. אני בעזרת השם אבוא אחרי החג".

"באמת נכנסתי לדואר. חיכיתי בתור כמו כולם. פתאום מישוה מניח לי יד על הכתף, אומר לי: 'רב יהודי, מה אתה פה? יש פה יהודים?' אמרתי לו: 'אני אמריקאי, נתקעתי פה באיטליה, ואני מחפש איזה יהודי שיכול להיות איתי ביחד'".

"אמרתי לו: 'וואי, גם אני פה בודד. אין לי גם מקום ללון, אין לי כלום'. אומר לו: 'לי יש בית! אני אקח אותך הביתה אצלי. תעשה טובה, תבוא אצלי לחג. אני לבד'".

"אומר לו הבן אדם: 'בטח, בשמחה! כשאני ישלח לאשתי מברק, אני אכתוב לה שהכל בסדר, שלא תדאג'".

"היהודי הזה אומר לי: 'בוא!' לקח אותי, עליתי לאוטו, אנחנו נוסעים. אני אומר: 'תשמע, אם אתה אמריקאי, אז איך הגעת לאיטליה?' אומר: 'תשמע, יש לי בית חלומות באיטליה ואני באתי לפה'. 'ואיך קוראים לך?' אמר לו: 'קוראים לי ג'ק'".

"הגענו אליו הביתה, עשינו את הסעודה, הכל מסודר. אומר לו: 'תשמע, אין מניין תפילה פה. כולם פה גויים, נתפלל ביחד, יש לי סידורים'".

"גמרנו את תפילת שחרית, שאלתי: 'טוב, מה עם לולב? אמר לי הבן אדם: לולב יש לי. אמרתי לו: לי יש רק אתרוג. לך יש לך את כל שאר המינים. אנחנו נברך על הלולב שלך והדס וערבה, ואתרוג שלי. ככה נעשה. ככה אני ארגיש טוב, ככה אתה תרגיש טוב, ככה ננענע'. אמר לו: 'בסדר'".

"הוא הלך לחדר, הוא הביא את הלולב שלו. אני רואה את הלולב שלו עטוף עם סרט זהב מסביב. אני אומר לו: 'תגיד לי, מה זה הסרט הזה? זהה זהה שאתה עוטף אותו?' אמר לו האיש: 'מה אני אגיד לך? זה משנה ערוכה, רבי מאיר אומר: אנשי ירושלים היו עוטפים את הלולב בגימוניות של זהב. טוב, תראה, זהב אין לנו זהב, אבל לפחות מעין זהב אנחנו עושים'".

"אתה יודע, אבל זה לא מנהג שלי לבד. זה מנהג של אבא שלי. אבא שלי ככה היה עושה. כל שנה זה היה טקס. זה לא היה סתם, אתה יודע, משהו פשוט. זה היה טקס גדול מאוד. וכל שנה אבא לוקח את הזה, ואני זוכר את אחותי הגדולה שפרה שהייתה מגיעה, מביאה לאבא מהארון, ואבא היה עוטף את זה. ואחותי הקטנה תרצה הייתה מסתכלת על אבא איך אבא עושה'".

"רק הוא סיפר לו את זה. יצחק הזה, נפל. הוא מסתכל עליו, אומר לו: 'יצחק! אומר לו: 'יעקב!'"

ושני אחים נפגשו. שני האחים התאומים האלו נפגשו אחד עם השני. בזכות מה? בזכות אותו הידור שאבא עשה באתרוג. אחרי 25 שנה נפגשו שני אחים שלא ראו אחד את השני.

לפעמים אתה עושה איזה הידור מצווה, ולך נראה כאילו: "תשמע, הידרתי